

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
v/ nemnd for studentsaker
7013 Trondheim

Bergen, 18.04.2024
Deres ref.:
Vår ref.: 24/02609 (121/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 121/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av Den sentrale klagenemnd ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i sak i sak 200/22 (2022/5430), som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 01.06.2023, der vedtaket i underinstansen ble endret.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 01.06.2023, uten at leder og/eller den ugyldig utnevnte studentrepresentanten var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/00353 (121/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 21.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved NTNU ble endret til annullering av eksamen.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokat Andreas Bach Thorgaard ved forrige behandling av saken. Klageren fikk høsten [REDACTED] opptak til [REDACTED] i [REDACTED] ved NTNU. Saken gjelder mistanke om fusk i form av ureglementert samarbeid ved innlevering av hjemmeksamen i emnet [REDACTED], innlevert høsten 2021.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget likheter mellom klagerens besvarelse (kandidatnummer [REDACTED] og en medstudents besvarelse (kandidatnummer [REDACTED]. I et notat fra Institutt [REDACTED] datert 26.01.2022, ble det meldt inn mistanke om fusk i form av ureglementert samarbeid. Vedlagt notatet fulgte et udatert notat med den emneansvarliges redegjørelse for likhetene, samt de to studentenes besvarelser med markerte likheter. Den emneansvarlige viste til at det for deloppgavene [REDACTED] var gitt delvis identiske svar, som både var uvanlige og uriktige. Blant annet hadde begge kandidatene uvanlige feil ved notasjon og feilaktige resonnement i deloppgave [REDACTED]. Videre hadde de to studentene skrevet en tilnærmet identisk innledning til deloppgave [REDACTED], hvilket ble beskrevet som «uventet» da innledningen ga «informasjon som ikke er nødvendig for å løse oppgaven». Det ble videre vist til at de besvarte [REDACTED] til [REDACTED] i oppgaven var identiske og feil.

Klageren oversendte en skriftlig uttalelse per e-post 28.03.2022, der h[REDACTED]n bestred å ha fusket under eksamen. H[REDACTED]n forklarte sin fremgangsmåte under eksamen, og viste til at h[REDACTED]n hadde basert sine svar på tillatte kilder som læreboken og forelesningsnotater utgitt av foreleser.

Medstudenten uttalte seg ved advokat Thorgaard per e-post 23.03.2023. Det fremgikk at h[REDACTED]n hadde benyttet seg av egne notater, pensumboken i faget, samt [REDACTED] som kilder under arbeidet med eksamensbesvarelsen. Videre forklarte klageren sin fremgangsmåte ved hver deloppgave og beskrev hvilke kilder h[REDACTED]n hadde benyttet og hvorfor feil svar hadde oppstått. Blant annet viste medstudenten til at h[REDACTED]n hadde hatt dårlig tid, forglemt seg, samt tatt utgangspunkt i feil [REDACTED], og at dette hadde ført til de uriktige løsningene.

Avdeling for utdanningskvalitet oversendte studentenes uttalelser til den emneansvarlige, og ba om en tilbakemelding på om likhetene kunne forklares med annet enn samarbeid. Den emneansvarlige opplyste i e-post 09.06.2022 at uttalelsene ikke endret sannsynligheten for at det hadde forekommet samarbeid. I en utdypende e-post 15.08.2023, opplyste den emneansvarlige at han og medsensor hadde gjennomgått studentenes forklaringer og hjelpemidlene de anførte å ha basert sine svar på under eksamen. Hensikten var å se om det var en mulighet for at likhetene kunne skyldes at begge studentene hadde kopiert innhold fra de tillatte hjelpemidlene. Den emneansvarlige opplyste at de dessverre ikke hadde funnet noe i hjelpemidlene som sannsynliggjorde at lik bruk av hjelpemidler var årsak til likhetene.

Avdeling for utdanningskvalitet oversendte sak om fusk til Den sentrale klagenemnd ved NTNU i et notat 29.08.2022. Avdelingen mente det med kvalifisert sannsynlighetsovervekt kunne legges til grunn at de to studentene hadde hatt et ureglementert samarbeid under eksamen, og viste til mengden identiske og uvanlige feil ved de to besvarelsene. Videre mente avdelingen at det var klart sannsynlig at studentene hadde opptrådt forsettlig. Som reaksjon anbefalte avdelingen annullering av eksamen og utestenging i to semestre.

Klagerens advokat innga et skriftlig partsinnlegg 15.09.2022. Vedlagt fulgte en oppdatert uttalelse fra klageren på hvordan h[REDACTED]n hadde løst de ulike oppgavene under eksamen. Det ble anført at klagerens forklaring sannsynliggjorde at h[REDACTED]n hadde arbeidet med eksamensoppgaven

alene, uten kommunikasjon med andre. Videre ble det anført at den emneansvarliges vurdering av klagerens forklaring var mangelfull, ved at det feilaktig ble tatt utgangspunkt i om forklaringen motbeviste samarbeidet, framfor om forklaringen sannsynliggjorde klagerens individuelle løsning på oppgaven. Det ble ytterligere anført at det aktuelle emnet og eksamen ikke ga rom for mange ulike individuelle løsninger, da det var basert på faste formler, utregninger og beregninger, samt at studentene ville ha tilgang på samme løsningsforslag fra tilsvarende oppgaver. Videre ble det anført at lærestedet ikke hadde utredet saken tilstrekkelig, og at beviskravet for fusk ikke var oppfylt.

Den sentrale klagenemnd ved NTNU behandlet saken i møte 07.12.2022. Nemnda viste til sakens dokumenter og fant at det med kvalifisert sannsynlighetsovervekt kunne legges til grunn at de to studentene hadde hatt et ureglementert samarbeid under eksamen. Nemnda viste til den faglige vurderingen og mengden identiske og uvanlige feil ved de to besvarelsene. Videre vurderte nemnda at samarbeidet var utført forsettlig. Den sentrale klagenemnd fattet vedtak om annullering av eksamen og utestenging i to semestre, nærmere bestemt vår- og høstsemesteret 2023.

Klagerens advokat påklagde vedtaket 04.01.2023, og opprettholdt i hovedsak tidligere inngitte anførsler. Det ble anført at klagerens forklaring sannsynliggjorde at likhetene mellom besvarelsene kunne ha oppstått ved bruk av like kilder i et fag som ikke legger opp til mye variasjon. Videre ble det anført at klagenemndas vedtak var mangelfullt begrunnet og basert på indisier og antagelser fra faglærer. Det ble ytterligere anført at saksbehandlingstiden hadde vært for lang, og at dette subsidiært måtte føre til en reduksjon av utestengelsesperioden.

Den sentrale klagenemnd ved NTNU vurderte klagen 18.01.2023. Nemnda fant at den lange saksbehandlingstiden ga grunnlag for å redusere utestengelsesperioden. Nemnda endret derfor reaksjonsfastsettelsen til annullering og utestenging i ett semester, nærmere bestemt vårsemesteret 2023. Når det gjaldt de objektive og subjektive vilkårene for fusk, fant nemnda at det ikke hadde fremkommet nye opplysninger som endret nemndas opprinnelige vurdering. Saken ble deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilrårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) § 6-4 hva som skal anses som fusk eller forsøk på fusk:

1) Fusk defineres som en opptreden i strid med NTNUs regelverk for eksamensavvikling, og som på en urettmessig måte kan føre til at kandidatens resultater blir vurdert bedre enn ellers.

Eksempler på slike tilfeller:

- ...
- ureglementert samarbeid mellom kandidater eller grupper
- ...

Av forsiden til den aktuelle eksamensoppgaven fremgår det:

«Under eksamen er det ikke tillatt å kommunisere med andre personer om oppgaven eller å distribuere utkast til svar. Slik kommunikasjon er å anse som juks.»

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på sensors markeringer av og redegjørelse for likhetene mellom klagerens besvarelse og medstudentens besvarelse, jf. vedlegg til notatet fra institutt [redacted], datert 26.01.2022. Det fremgår her at de to kandidatene har besvart flere deloppgaver identisk eller tilnærmet identisk. Flere av de like svarene er også beskrevet av sensor som uriktige og «uvanlige» ved valg av rekkefølge og notasjon. Det fremgår blant annet at kandidatene har besvart deler av oppgavene [redacted] uriktig og tilnærmet ordrett likt. Videre har de to kandidatene formulert innledningen til oppgave [redacted] tilnærmet identisk. Sensor beskriver denne likheten som «uventet», da den oppgitte informasjonen ikke var nødvendig for å løse oppgaven. For nemnda fremstår dette som objektive holdepunkter som klart sannsynliggjør at det har forekommet et ureglementert samarbeid mellom de to studentene.

Nemnda har merket seg klagerens forklaring om at likhetene kan forklares med lik bruk av de samme kildene, som pensum og publiserte forelesningsnotater. Nemnda viser til den emneansvarliges uttalelse i e-post av 15.08.2022, der det fremgår at hverken den emneansvarlige eller medsensor mente at kandidatenes bruk av de anførte hjelpemidlene var sannsynlig årsak til likhetene. Felles klagenemnd har ingen grunn til å betvile de faglige vurderingene som er gjort. Nemnda finner det også svært lite sannsynlig at de to studentene, uavhengig av hverandre, skal ha gjort de samme uvanlige feilene og formulert disse ordrett likt under eksamen.

Felles klagenemnd har ut fra det samlede bevisbildet, kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier ved NTNU § 6-4 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av eksamen.

Det saksforhold i form av ureglementert samarbeid som nemnda har funnet bevist ovenfor, under det objektive vilkåret, kaster samtidig lys over det subjektive vilkåret. Nemnda vurderer at det ulovlige samarbeidet som har funnet sted, nærmest etter sin natur må være en villet handling. Det er ingenting i dokumentasjonen som peker i retning av at den ulovlige kontakten skal ha oppstått i vanvare, altså gjennom uaktsomhet.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED].

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Den sentrale klagenemnd ved NTNU har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging i ett semester, nærmere bestemt vårsemesteret 2023. Ved fastsettelsen av utestengelsesperioden ble det vektlagt at saksbehandlingstiden hadde vært lang.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden var for lang ved forrige behandling av saken. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod 26.01.2022, og det tok deretter 12 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Fremdriften i saksbehandlingen på institusjonen var ikke tilstrekkelig. Nemnda viser til at det tok lang tid fra klageren uttalte seg i saken 28.03.2022, til saken ble oversendt Den sentrale klagenemnd ved NTNU 29.08.2022. Videre ble ikke saken behandlet av Den sentrale klagenemnd før 07.12.2022 forrige gang. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 20.01.2023, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 01.06.2023. Slik nemnda vurderer det, hadde ikke saken den fremdriften den

skulle ved forrige behandling av saken. Videre var behandlingstiden på omtrent 16 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd forrige gang. Dette er for lang total saksbehandlingstid. Nemnda har på denne bakgrunn kommet frem til at utestengelsesperioden faller bort.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen er en riktig reaksjon i denne saken, på grunn av den lange saksbehandlingstiden ved forrige behandlings av saken. Felles klagenemnd endrer reaksjonen fastsatt av underinstansen.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 01.06.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Amina Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 01.06.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved NTNU i sak 200/22 (2022/5430), endres fra annullering av eksamen og utestenging i ett semester, til kun annullering av eksamen.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 22.04.2024.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.